

MEĐUNARODNI SUD ZA KRIVIČNO GONJENJE OSOBA
ODGOVORNIH ZA TEŠKA KRŠENJA MEĐUNARODNOG PRAVA
POČINJENA NA TERITORIJU BIVŠE JUGOSLAVIJE OD 1991. GODINE

DODATNA IZJAVA SVJEDOKA

Prezime: MARTI

Ime: Peter Ime oca: -

Nadimak: - Spol: x muški

Datum rođenja: 26. kolovoz 1954.

Mjesto rođenja: Glarus, Švicarska

Nacionalnost: Švicarac Vjeroispovijest:

Jezik/jezici koje govori: engleski, njemački, francuski

Jezik/jezici koje piše (ako se razlikuju od navedenih): engleski, njemački

Jezik/ci korišten/i u toku razgovora: engleski

Trenutačno zanimanje: zamjenik načelnika za politiku odbrane i nabavke oružja
(Deputy Head Defence and Arms Procurement Policy)

Prijašnje: Vojni promatrač UN-a

Datum(i) razgovora: 13. 12. 2007. i 14. 12. 2007.

Razgovor(e) vodili: Brian Foster i Johan Du-Toit

Imena svih osoba prisutnih tokom razgovora: Peter Marti, Brian Foster i Johan Du-Toit i Ruth Frolich

Potpis/paraf: /potpisano/

DODATNA IZJAVA SVJEDOKA

Prva izjava data je 13. veljače 1996.

1. Dana 13. veljače 1996. dao sam izjavu istražiteljima Međunarodnog suda za bivšu Jugoslaviju u pogledu moje uloge vojnog promatrača UN-a u Kninu, Hrvatska, u kolovozu 1995. Danas mi je predan primjerak moje izjave koja je označena brojem 0037-7293-0037-7297. Mogu potvrditi da je točna, ali bih ipak želio pojasniti neke dijelove svoje prijašnje izjave.
2. Bio sam rezervni vojnik u Švicarskoj vojsci. Počeo sam svoju vojnu obuku 1974. tokom 17 tjedana, a zatim sam, iste godine, pohađao tečaj za rezervne časnike (razvodnik). Taj tečaj je trajao 21 tjedan. Godine 1976. išao sam na obuku za časnike i dobio čin poručnika. Od onda sam svake godine po tri tjedna pohađao tečaj za održavanje svog vojnog statusa. Išao sam na obuku da postanem satnik i 1984. promoviran sam u taj čin. Od 1984. do 1988. bio sam zapovjednik minobacačke čete planinarskih jedinica. Nisam bio redoviti profesionalni vojnik nego sam nastavio s tom obukom do 1989. kada sam imenovan u osoblje divizije. Tamo sam bio časnik zadužen za tisak i obavijesti. Godine 1993. imenovan sam za bojnika. Moje civilno zanimanje u to vrijeme bilo je urednik u novinama.
3. U svibnju 1994. pohađao sam tečaj za švicarske vojne promatrače Ujedinjenih naroda i za vrijeme tog tečaja odlučio sam otići s UNPROFOR-om u bivšu Jugoslaviju.
4. Dobio sam obuku iz artiljerije, u pogledu analize kratera, preciznosti i dometa raznih artiljerijskih granata.
5. Dana 12. lipnja 1995. stigao sam u Zagreb, Hrvatska, i nakon tjedan dana obuke, otišao sam 19. lipnja u Knin.
6. Kada smo stigli u Knin, stožer sektora bio je postavljen u vojnom kompleksu, a ja sam otišao u Podkonje gdje sam smješten sa, čini mi se, šest drugih vojnih promatrača: kenijski vojni promatrač, Daniel (prezime nepoznato), bio je vođa tima, ali je bio u to vrijeme na dopustu, španjolski vojni promatrač, Felix ANGLADA, bio je naš zamjenik vođe tima. Steinar HJERTNES bio je šef sektora.
7. U to vrijeme postojala je zona razdvajanja, a naša je uloga bila da pratimo pokrete trupa, bilježimo ih i izvještavamo kada bi bilo srpska, bilo hrvatska vojska ulazila u zonu razdvajanja. Također smo pratili objekte za skladištenje oružja, mada je bilo vrlo malo toga što se tiče naoružanja.
8. Zapovjednik sektora tražio je da radimo analizu kratera kada je bilo izvještaja o granatiranju u području UN-a. Izvještavali smo stožeru sektora.

9. Kao što sam ranije naveo, stigao sam u Knin 19. lipnja 1995. i bio sam vođa tima za Tim Podkonje (šifra 7CW) od 6. rujna 1995. do 7. prosinca 1995. Područje koje je pokrивao tim 7CW protezalo se od Knina do Otrića i na istočnoj strani do granice s Bosnom, a na zapadnoj strani do Kistanja. Tim Podkonje prvotno je imao sjedište u Podkonju, prije operacije "Oluja", a poslije operacije, smješteni smo u kompleksu UN-a u Kninu zajedno sa stožerom sektora, sve do 13. kolovoza.
10. Kao vojni promatrači, imali smo razne dužnosti kao što su patrolni časnik, vozač, dežurni časnik koji bi ostajao u prostorijama stožera sektora, u kompleksu. Naš tim Podkonje brojao je osam članova krajem lipnja. To su bili vođa tima Daniel (prezime nepoznato) iz Kenije, zamjenik vode tima Felix ANGLADA iz Španjolske, Alfonso CLEBER iz Brazila, Islam KAMRUL iz Bangladeša, Neville (prezime nepoznato) iz Novog Zelanda, Aleks ČERNECKI iz Rusije, Richard (prezime nepoznato) iz Engleske. Naravno članovi tima su se mijenjali tokom vremena.
11. U svojoj izjavi govorim o pronalaženju tijela Milana MARKETIĆA, koji je bio ubijen, u jednom malom selu, nekoliko dana nakon što smo s njim razgovarali. Htio bih pojasniti da je tijelo našao jedan od članova našeg tima, a ne ja, mada sam ja bio u timu koji ga je prvobitno upoznao.
12. Rekli ste mi da je Milan MARČETIĆ prema izvještaju civilne policije UN-a ubijen u naselju Gudura u selu Zrmanja, općina Gračac, na dan ili oko 29. rujna 1995. To bi mogao biti čovjek kojeg smo mi upoznali s obzirom na to da se to nalazi u području koje smo pokrivali, a u mom dnevniku postoji bilješka od 8. listopada koja se odnosi na njegovu smrt i na smrt još jedne osobe. Pokazan mi je izvještaj civilne policije koji se odnosi na nalaženje tijela Milana MARČETIĆA. Taj je izvještaj označen brojem 0054-8233-0054-8234.
13. U svojoj izjavi govorim o činjenici da smo našli 184 ubijene osobe. Kada kažem mi, mislim na razne međunarodne agencije. Ovo proizlazi iz dokumenta koji sam dostavio i koji sada nosi broj 0037-7311-0037-7321 i naslovljen je "Spisak mrtvih tijela o kojima je obaviješteno osoblje UN-a. Nakon operacije Oluja, 4. kolovoza 1995." Ovi su zapisi prikupljeni u uredu za Civilne poslove, čiji je ravnatelj bio Hussein AL-ALFI.
14. Također sam dostavio izvještaj priložen mojoj ranijoj izjavi u kojem je popis Srba i njihovo mjesto boravka u našoj zoni odgovornosti, kao i onih koji su evakuirani 16. rujna 1995. Osim toga, tu je i popis registracijskih brojeva vozila mogućih pljačkaša. Ti dokumenti su sada označeni brojem 0037-7301-0037-7310.
15. U svojoj prijašnjoj izjavi, govorio sam o pljačkašima, i rekao sam da su to bili većinom civili. Želio bih objasniti kako je pljačkanje otpočelo i kako se nastavilo, i tko je to radio. Pljačkanje je otpočelo tik poslije operacije i na početku smo vidali stvari kao televizore, hladnjake, automobile, uglavnom skupe artikle koje su

odnosili i ljudi u civilu i neki u uniformama, ili djelomično u uniformama. Pljačkanje se nastavilo do u listopadu, sve dok po kućama više nije bilo ničeg za pljačkanje. Znam da su hrvatske vlasti upozorene na pljačkanje preko g. AL-ALFIJA.

16. Identificirao sam dva izvještaja i šest karata koje sam priredio. Želim se osvrnuti na dva izvještaja koja sam priredio na osnovu opažanja svog tima vojnih promatrača. Prvi izvještaj koji pokriva razdoblje od 4. kolovoza 1995. do 10. rujna 1995. i koji sam priredio kao vođa tima Podkonje, bio je poslat timu HRAT-a (akcioni tim za ljudska prava) preko našeg višeg vojnog promatrača. Izvještaj je trebao obavijestiti tim HRAT-a o našem radu i upozoriti ga na neke od poteškoća s kojima smo se suočavali. Ja sam bio tek nedavno postavljen za vođu tima i želio sam objasniti našu situaciju. To nije običan izvještaj o situaciji. Taj je izvještaj sad označen brojevima 0037-7322-0037-7324.
17. Drugi izvještaj nosi datume od 4. listopada 1995. do 4. studenog 1995. i sad je označen brojem 0037-7298-0037-7300. Taj se izvještaj osniva na mom položaju kao viši časnik za vezu HRAT-a (akcionog tima za ljudska prava). Imenovan sam na taj položaj 6. listopada 1995. U ovom izvještaju spomenuto je mnogo brojeva koji se odnose na broj provjerenih sela (414), broj pronađenih osoba, broj provjerenih zgrada (22 213). Na broj potpuno uništenih zgrada (8 063) i broj djelomično uništenih zgrada (9 207). Ovaj sam izvještaj priredio zajednički sa Kari ANTILLOM, i osniva se na podacima koje su prikupili svi timovi vojnih promatrača UN-a.
18. Također sam dostavio 6 karata koje su sada označene brojem 0037-7329-0037-7330. Na tim sam kartama obilježio mjesta na kojima se nalaze sela i zaseoci u zoni odgovornosti tima Podkonje. Već sam ranije bio identificirao naše područje na skiciranoj karti koju sam nacrtao u svom dnevniku pokraj bilješke za 3. srpanj 1995.

Osobni dnevnik

19. Sada govorim o svom dnevniku u koji sam bilježio događaje od dana do dana, kako su se odvijali. Dostavljam primjerak svog dnevnika koji sam obilježio kao PM/4. Dnevnik teče od 12. lipnja 1995. do 8. lipnja 1996.
20. Većinu dana do 4. kolovoza 1995. bilo je granatiranja, uglavnom u području Cetine, pa sam u to vrijeme ponekad radio analizu kratera. Sjećam se jedne prilike, 20. lipnja 1995, kada sam proveo analizu kratera u cetinskom području. Granate su stizale sa jugo-istoka, iako se sad više ne sjećam točno o kom tipu granata se radilo. Sjećam se da nije bilo očiglednih meta i, s obzirom na to da se radilo o kraterima pojedinačnih granata, ocijenio sam da su ispaljene da preplaše ljude, a ne da oštete imovinu. Zabilježio sam tu analizu kratera u svom dnevniku koji sam u to vrijeme vodio.

21. Sjećam se da smo se 3. srpnja 1995. sastali sa kapetanom prve klase POPOVIĆEM, iz Vojske Srpske Krajine u Vrliki, i zabilježio sam u svom dnevniku da se žalio na hrvatsko granatiranje područja. Upozorio je da, ako UN ne učini nešto oko toga, oni, Srbi krajišnici, mogli bi granatirati područja uključujući Šibenik, Split, Zadar i Dubrovnik.
22. Otprilike u to vrijeme, skicirao sam u svom dnevniku kartu naše zone odgovornosti koja je uključivala granicu sa Bosnom označenu zelenim, kao i glavna mjesta na tom području.
23. Dana 5. srpnja 1995. proveo sam još jednu analizu kratera kod kenijskog promatračkog mjesta na Vranovači koja se nalazi blizu bosanske granice. I to je zabilježeno u mom dnevniku.
24. Dana 9. srpnja 1995. proveo sam analizu kratera u selu Vukovići. Krater se nalazio u središtu sela. Granata je pogodila jednu kuću i prouzrokovala znatnu štetu. Sjećam se da je bila nedjelja i da su četiri stare žene iz sela rekle da hoće osvetu, i da bi Vojska Srpske Krajine trebala granatirati Split, Šibenik i Dubrovnik. Imam to zabilježeno u dnevniku.
25. Detalji obavljene analize kratera predati su dežurnom časniku tima da bi se unio u dnevni izvještaj o situaciji. Nije bilo službenih izvještaja o samoj analizi kratera.
26. Dana 12. srpnja 1995. zapisao sam u svoj dnevnik da smo išli u Vrliku sa časnikom za vezu Vojske Srpske Krajine i da su se tamo ljudi žalili da ne mogu raditi u poljima zbog granatiranja.
27. Od 20. do 28. srpnja bio sam na dopustu, vratio sam se 29. srpnja 1995. U to vrijeme je naš tim brojao 6 članova.
28. Zabilježio sam u svom dnevniku za 30. srpanj da smo, na putu prema Strmici, blizu koje smo trebali obaviti analizu kratera, dospjeli pod paljbu od pet ili šest granata. Granate su dolazile s istoka iz smjera Grahova (Bosna). U blizini se nalazio srpski kontrolni punkt, ali ne mogu reći što je trebala biti meta.
29. Tokom ovog perioda kroz lipanj i srpanj, nisam imao dojam da je bilo tko odlazio. Bilo je naravno nekoliko ljudi koji su odlazili sa svojom djecom, ali ja nisam znao i nisam čuo ni o kakvom planu da se evakuira područje.
30. Sjećam se da smo 31. srpnja 1995. odvezli Černečkog u Šibenik, pa smo se zaustavili u hrvatskom selu Brodarice i jedan trgovac mi je rekao otprilike ovo: "Uskoro će nam se vratiti ono što smo izgubili." Nisam mogao vjerovati u to što je govorio.

31. Posljednji zapis u mom dnevniku odnosi se na 2. kolovoz 1995. jer sam dnevnik ostavio u kući u Podkonju kada smo je morali napustiti i otići u kompleks UN-a 4. kolovoza 1995. Ponovo sam došao do svog dnevnika 8. kolovoza i nastavio sa zapisima. Prvo što sam zabilježio u dnevnik 8. kolovoza 1995. bilo je sve što se desilo u posljednjih šest dana.
32. Bio sam u kući u Podkonju 4. kolovoza 1995. sa četiri druga vojna promatrača UN-a kada smo oko 5:00 sati čuli zvuk granatiranja Knina. Izašli smo na balkon i čuli zavijanje dolazećih projektila i vidjeli dim koji se uzdizao iz smjera Knina. Granate su padale oko 2 do 3 kilometra od naše kuće.
33. Oko 9:00 sati ujutro poručili su nam iz stožera vojnih promatrača UN-a da će nas pokupiti oklopnim transporterom. Vidjeli smo kako stiže oklopni transporter, ali mještani nisu dopustili da nas odveze, jer su se osjećali sigurnije sa nama u blizini. Otišli smo u podrum jedne kuće pokraj naše sa drugim mještanima civilima.
34. Do ručka nismo imali kontakta sa stožerom vojnih promatrača u sektoru. Rano ujutro, granatiranje je bilo intenzivno, nastavilo se kroz cijeli dan, ali u toku dana, iako konstantno, padalo je samo četiri do šest granata na sat. S obzirom na to da sam bio u podrumu, ne mogu dati točan izvještaj o broju granata koje su pale.
35. Otprilike oko 19:30 sati, dok smo večerali, odjednom nam je jedna mještanka, Biljana DOBRIJEVIĆ, rekla da dolaze Hrvati i da ih ništa ne može zaustaviti i da će nas sve pobiti. Vidio sam stvarnu paniku među tamošnjim stanovništvom i rečeno nam je da im treba benzina da bi mogli otići. Objasnio sam im da mi imamo samo dizela koji nije dobar za njihove automobile. Predložio sam da se dogovorimo da nam oni dopuste da odemo do stožera UN-a gdje ću im ja pokušati nabaviti nešto goriva, ali moraju pristati da nam poslije osiguraju slobodan prolaz do stožera. To je napokon dogovoreno, i Pavel KOMPER, još jedan od naših vojnih promatrača, pošao je sa mnom pa smo otišli u stožer UN-a sa Biljanom i njenim bratom. Ušao sam u kompleks sa Biljanom i uzeo dva kanistra benzina, pa smo se vratili u Podkonje. Nakon što su napunili gorivom svoje automobile, Biljana i njena obitelj štitili su nas vozeći ispred i iza nas, na povratku do kompleksa UN-a. Ne sjećam se ikakvog granatiranja u to doba. Tokom povratka u kompleks UN-a, vidio sam da je situacija panična, stotine ljudi pokušavale su napustiti Knin, a mnogi su pokušavali ući u kompleks UN-a.
36. To sam zabilježio u svom dnevniku.
37. Ostao sam u zaklonu UN-ovog kompleksa sa svojim kolegama i mnogim drugima. Zabilježio sam u svom dnevniku da je granatiranje ponovo otpočelo u 5:25 ujutro 5. kolovoza 1995. Sjećam se da smo zbog granatiranja morali otrčati u zaklon dok smo doručkovali i ručali. Negdje nakon ručka hrvatske su trupe stigle u grad. Zapisao sam u svoj dnevnik da se oko 12:30 popodne hrvatska zastava vidjela na

kninskoj tvrđavi. Mnogi su izbjeglice tada stigli u kompleks i morali smo napustiti zaklon.

38. Kada su Hrvati stigli u grad, opkolili su kompleks tenkovima i zatvorili dovod vode. Ostao sam u bazi tokom 5. i 6. kolovoza. Sjećam se da smo 6. kolovoza promatrali grad Knin sa UN-ovog heliodroma unutar kompleksa, pa sam uočio neke stvari koje su kasnije zapisane. Vidio sam dim iz brojnih dijelova grada, unutar i u okolini Knina. Dim se dizao iz nekih novih područja, a to nije mogao biti rezultat granatiranja jer je ono bilo prestalo.
39. Dana 7. kolovoza, g. Akashi je stigao u kompleks i zabilježio sam u dnevniku da je voda ponovo puštena. U toku noći 7. na 8. kolovoz bilo je mnogo puščane paljbe u okolini kompleksa, iako nismo mogli vidjeti u što pucaju. Pretpostavili smo da pucaju u zrak.
40. Dana 8. kolovoza dopušteno nam je da izađemo iz kompleksa i pokušali smo se odvesti u Knin, ali nas je hrvatska vojska u dva navrata spriječila da uđemo u grad. Imali su kontrolni punkt na mostu preko rijeke Krke, i dva puta su nas vratili bez obrazloženja. No mogli smo ipak ići u suprotnom smjeru, do Podkonja, pa smo otišli do našeg prijašnjeg prebivališta i otkrili da hrvatski vojnici žive u našoj kući. Zabilježio sam u svom dnevniku da su vojnici bili iz brigade Puma, a jedan od vojnika je nosio jednu moju majicu švicarske vojske. Dopušteno mi je da uđem u moju sobu, ali gotovo sve što sam imao bilo je ukradeno, osim mog dnevnika, na kojem je bila zalijepljena svijeća. Tog dana sam ponovo došao do svog dnevnika.
41. Dana 9. kolovoza dozvoljeno mi je da idem u Knin, pa sam otišao zajedno sa Ivom VALDMANOVOM, sa Felixom i Duškom, našom prevoditeljicom, i sa jednim vojnim promatračem UN-a iz Belgije, mislim da je to bio satnik Frank COP. Sjećam se da sam u gradu vidio više kamiona hladnjača. Kako nam nije bilo dozvoljeno da ranije uđemo u grad, pretpostavio sam da su ti kamioni služili za sakupljanje tijela, iako u to vrijeme nisam vidio nijedno tijelo. Također sam zabilježio da je dovod vode ponovo isključen nakon Akashijevog odlaska.
42. Dana 10. kolovoza, Steinar HJERTNES, zapovjednik sektora, dao nam je dan dopusta, pa je tim Podkonje krenuo u Šibenik. Na putu prema Šibeniku, prošli smo kroz selo Čeniće i vidio sam niz zapaljenih kuća, pored kojih je stajala grupa hrvatskih vojnika. Kada smo stigli u Drniš, tu je bio vojni kontrolni punkt, ali dozvoljeno nam je da prođemo.
43. Dana 11. kolovoza vratili smo se u Knin i to je bio prvi put kad sam stupio u kontakt sa HRAT-om (akcioni tim za ljudska prava). Tim HRAT-a nas je pitao da li bismo im pomogli prateći ih u razna sela na tom području. U timu HRAT-a kome sam se ja pridružio kao vozač, bila je jedna Talijanka, jedan Amerikanac, jedan Francuz i prevodilac. Zabilježio sam u dnevniku da smo išli u Radučić, u Kistanje, u Đevrske, u Benkovac gdje se nalazio kanadski bataljon, a na povratku

smo prošli kroz Bribirske i tamo sam vidio nekoliko zapaljenih kuća sa hrvatskim vojnicima koji su ondje stajali.

44. Dana 12. kolovoza bio sam dežurni časnik u kompleksu UN-a, a 13. kolovoza otišao sam sa vojnim promatračem UN-a Josephom MICHIEom do logora kenijske "E" jedinice kraj Civljana. Vidio sam da su hrvatski tenkovi ušli direktno u krug kenijske baze UN-a. Tog istog dana smo ja, Pavel KOMPER, Samuel MENSAH, Felix ANGLADA i Alex ČERNECKI, preselili iz kompleksa UN-a u privatnu kuću u Kninu gdje je jedna Srпкиnja živjela sama. Nismo imali električne struje, a te noći smo se malo bojali jer je još bilo pucnjave, pa smo uspostavili stražu preko noći.
45. Dana 14. kolovoza išao sam u Split i nisam naišao ni na jedan kontrolni punkt. Vratio sam se u Knin 23. kolovoza 1995.
46. Dana 25. kolovoza bio sam dežurni časnik, a 26. kolovoza zvao nas je CIVPOL da prisustvujemo uviđaju mrtvog tijela na cesti za Otrić. Otišao sam tamo i vidio tijelo, iako ne mogu reći je li bilo žensko ili muško. Sjećam se da su svinje počele jesti tijelo. To je također bio dan kada je predsjednik TUĐMAN došao vlakom u Knin. Tog dana smo provezli kroz nekoliko sela i vidjeli štetu posvuda.
47. Dana 27. kolovoza otišao sam sa Alexom ČERNECKIM i Samuelom MENSAHOM u Malu Polaču gdje sam vidio uništene kuće, ali ne i ljude. Tada smo ugledali grupu vojnika, što sam zabilježio u svom dnevniku kao vojnu policiju, koja je silazila niz brdo na oko dvjesto metara udaljenosti i išla od kuće do kuće, očigledno pretresajući ih. Iako sam zapisao u dnevniku da je to bila vojna policija, ne sjećam se kako sam dobio tu informaciju, s obzirom da se ne mogu sjetiti razlike između vojne policije i specijalne policije. U obližnjem zaseoku zvanom Popovići, našli smo tri srpske starice, od kojih je jedna bila skoro slijepa.
48. Dana 28. kolovoza otišli smo u područje Mokrog Polja u zaselak zvani Babići, gdje sam vidio staricu koja se zvala Sava BABIĆ. Sjećam se da sam tamo vidio jedan stari žuti auto. Sa nama je bilo dvoje prevodilaca, pa smo joj naložili vatru i donijeli nešto vode. Nekoliko dana kasnije čuo sam da je ubijena. Tog istog dana u području Mokrog Polja, zabilježio sam da sam upoznao čovjeka koji nam je opisao kako mu je majka ubijena pucnjem koji je prošao kroz zid kuće.
49. Dana 29. kolovoza bili smo u zaseoku Mušića Stanovi, u oblasti Podinarja kada su drugi službenici UN-a zamoljeni da dogovore predaju nekih srpskih vojnika koji su se skrivali u Dinarskom gorju pokraj tog sela. Sjećam se da su nas molili da se vraćamo što češće možemo u to selo, jer su bili preplašeni.
50. Dana 30. kolovoza bili smo u selu pored Mušića Stanova kada nam je čovjek u civilu po imenu Nikola VUKOVIĆ predao kalašnjikov i dvije ručne bombe. Također 30. kolovoza otišao sam sa Mariom Teresom MAURO, talijanskom

pripadnicom HRAT-a u hrvatsku policijsku stanicu u Kninu, gdje je dogovoreno da će jedan tim HRAT-a moći pratiti policiju na sljedećoj operaciji čišćenja. Ne znam tko je bila osoba s kojom smo razgovarali.

51. Dana 31. kolovoza bio sam dežurni časnik i zabilježio sam u svom dnevniku da smo bili pod ograničenjem kretanja, jer su Hrvati vršili operaciju čišćenja. Ne znam točnu lokaciju tog ograničenja.
52. Dana 2. rujna zabilježio sam u dnevnik da sam išao u Cetinu i da je 95% kuća bilo oštećeno, i čak je i crkva bila oštećena.
53. Dana 3. rujna bili smo u selu Mala Popina blizu Otrića kada nam je rečeno preko prevodioca da je jedna žena u selu bila silovana. Nismo dobili nikakvu drugu obavijest o tome tko je bio počinitelj. Također sam zabilježio tog dana spisak naših članova tima i to je uključivalo Kari ANTTILU, koji je u to vrijeme postao član našeg tima.
54. Dana 15. rujna rečeno nam je da je konvoj spreman da poveze Srbe u Beograd sljedećeg dana, 16. rujna, te smo dobili zapovijed da idemo po selima i kažemo ljudima koji žele da odu da budu spremni da ih se pokupi ili da se upute na mjesto okupljanja. Ljudi su imali samo dva sata da sakupe svoje stvari i imali su pravo ponijeti samo po jednu torbu. Sljedećeg jutra (16. rujna), ustali smo u 3:30 sati da pokupimo ljude i pomognemo im na autobuse.
55. Od 19. do 27. rujna bio sam na dopustu, i vratio sam se 28. rujna.

Sistem izvještavanja

56. Jednog dana naš viši vojni promatrač UN-a, Steinar HJERTNES, uputio nas je da počnemo zapisivati koliko ljudi je ostalo po selima i zaseocima, i bilježiti broj oštećenih i opljačkanih kuća. Predočen mi je dokument kojim naš viši vojni promatrač nalaže da se zapisuju te informacije, s datumom od 17. kolovoza 1995. Nisam ga bio vidio ranije, iako znam da smo počeli bilježiti te informacije. Razlog zbog kojeg nisam ranije vidio taj dokument je vjerojatno taj što sam bio na dopustu u to vrijeme. Vidim da je taj dokument označen sa KA/2. Predočen mi je i formular označen sa KA/3 koji je kopija formulara koje smo upotrebljavali za prikupljanje podataka.
57. Kada govorim o našim patrolama, opisao bih ih na sljedeći način. Obično bi bile po dvije patrole dnevno, jedna ujutro i jedna popodne. Tokom tih patrola, timovi vojnih promatrača UN-a zabilježili bi u grubim crtama ono što su vidjeli, a onda bi na kraju patrola, ono što su vidjeli bilo preneseno vodi tima, i dežurni časnik bi sastavio izvještaj tima o situaciji ("sitrep"). Svaki događaj kojem smo prisustvovali i sve prikupljene informacije morale su biti potvrđene od strane barem dva člana tima. Ako dva vojna promatrača UN-a nisu mogla potvrditi neki događaj, ovaj ne

bi bio zabilježen. Pri brojanju oštećenih i zapaljenih kuća, ako bi dva promatrača imala različite brojeve, bio bi zapisan niži broj. Izvještaji tima o situaciji bili su pisani rukom ili zabilježeni na prijenosnom računaru (laptopu), zavisno od toga što je bilo na raspolaganju.

58. Zatim bi izvještaji tima o situaciji bili proslijeđeni dežurnom časniku stožera sektora koji bi prvi primio izvještaje timova o situaciji. Na temelju izvještaja timova o situaciji dežurni časnik stožera bi sastavio dnevne izvještaje sektora o situaciji, koji su uglavnom bili pisani na računaru. Dnevni izvještaj sektora o situaciji sadržavao bi relevantna opažanja svih timova toga dana. Nadalje, to bi bilo provjereno od strane operativnog časnika da bi se osigurala izvjesnost obavijesti uključenih u izvještaj. Pri sastavljanju izvještaja o situaciji u sektoru pazili smo da ne uvodimo imena svjedoka i ostale irelevantne napomene, jer su izvještaji o situaciji sektora bili slani u Zagreb, u glavni stožer vojnih promatrača UN-a. Dežurni časnik sastavio bi koncept izvještaja koji se trebao slati u Zagreb, a operativni časnik bi ga odobrio slanje. Viši vojni promatrač bi napravio zadnju provjeru izvještaja o situaciji u sektoru, prije nego bi ga predao dežurnom časniku ili operativnom časniku da ga pošalje u Zagreb, obično telefaksom. Operativni časnik i viši vojni promatrač ne bi mijenjali ništa u izvještaju nego bi eventualno dopunili ponekim dodatnim komentarom, koji bi bio posebno označen kao "komentar" u izvještaju o situaciji.
59. Predočen mi je izvještaj sa brojem R090-0235-R090-0235 od 18. kolovoza 1995. od strane višeg vojnog promatrača Sektora jug, koji nosi naslov Provizorna procjena štete koju su prouzročile operacije HV 04-06 (kao u originalu) 1995. Mogu reći da nisam vidio ranije taj izvještaj i ne sjećam se da sam sudjelovao u bilo kojoj takvoj procjeni. Bio sam na dopustu od 14. do 22. kolovoza pa sam je zbog toga valjda propustio.

Tim vojnih promatrača UN-a iz Podkonja, 27. kolovoza 1995.

60. Danas mi je predočen dokument sa datumom 27. kolovoz 1995. tima vojnih promatrača Podkonje (7CW) na temu kršenja ljudskih prava od početka operacije "Oluja". Taj dokument nosi broj 0035-3262-0035-3266. Vođa tima bio je Felix ANGLAGA, a Alfonso CLEBER je bio dežurni časnik, dakle oni su vjerojatno priredili taj dokument. Stavak 1 se odnosi na to kako smo ja i vojnik ANGLADA vidjeli 6. kolovoza 1995. četiri kuće koje su gorjele u gradu Kninu, a da smo u 15:40 popodne vidjeli paljenje kuća u selu Vrbnik. Vidjeli smo Vrbnik sa mjesta na kom smo stajali. To je bilo kada smo vidjeli vatru sa heliodroma koji se nalazio u UN-ovom kompleksu.
61. Stavak 16 odnosi se na mene i bojnika MICHIE dok smo bili u patroli 24. kolovoza 1995. i kad sam vidio zapaljenu kuću oko 200 metara od kuće u kojoj je naš tim ranije bio smješten u Podkonju. Nisam tom prilikom ništa zabilježio u svom dnevniku.

Stavak 18 odnosi se na mene i bojnika MICHIE dok smo bili u patroli 26. kolovoza 1995, kada smo vidjeli sljedeće:

6 izgorjelih kuća, 5 kuća djelomično izgorjelih i 27 opljačkanih kuća u Biskupiji
2 izgorjele kuće, 10 kuća djelomično izgorjelih i 37 opljačkanih kuća u Popovićima
5 izgorjelih kuća, 3 kuće djelomično izgorjele i 35 opljačkanih kuća u Golubićima
7 izgorjelih kuća, 20 kuća djelomično izgorjelih i 56 opljačkanih kuća u Očestovu
1 opljačkanu kuću u Malinovićima
Ovo sam zabilježio u svom dnevniku.

62. Stavak 19 odnosi se na mene, bojnika ČERNECKOG i poručnika bojnog broda MENSAHA, kada smo vidjeli sljedeće:

18 izgorjelih kuća, 3 kuće djelomično izgorjele i 15 opljačkanih kuća u Maloj Pulaci
5 izgorjelih kuća i 15 opljačkanih kuća u Bosniću
4 izgorjele kuće i 9 opljačkanih kuća u Vučkovićima
Ovo sam zabilježio u svom dnevniku.

Razgovor snimljen na traku 29. lipnja 1997.

63. Danas mi je predodčen transkript snimke razgovora na njemačkom jeziku, koji je preveden na engleski, a označen je brojem ET T000-0221-T000-0221. Također sam odslušao dio snimke i mogu potvrditi da to zaista ja govorim. Mislim da sam to snimio kad su me posjetili istražitelji MKSJ. Tada sam zatražio da govorim na njemačkom i tako je snimka učinjena na njemačkom. To je bilo 29. lipnja 1997. i trake su date istražiteljima 29. lipnja 1997. Transkript je, čini se, stvaran zapis onoga što sam rekao i mogu potvrditi njegovu autentičnost. U to vrijeme predodčen mi je određeni broj dokumenata i o njima govorim u transkriptu. U to vrijeme nisam imao kod sebe svoj dnevnik, tako da sada vidim da neki od datuma i imena nisu točni. Zabilješke u mom dnevniku točan su zapis onog čemu sam bio svjedok. Sada bih želio ispraviti nedosljednosti u transkriptu.

64. Na devetoj strani transkripta na engleskom u redu 31, rekao sam da smo otišli kolima u Kistanje 8. kolovoza, ali iz svog dnevnika vidim da je to bilo 10. kolovoza. Na jedanaestoj strani red 13, kažem da sam upoznao Savu BABIĆ 1. rujna, ali po mom dnevniku vidim da se to desilo 28. kolovoza. U redu 22 još sam dodao da ju je 4. rujna tim našao mrtvu, ali ja nisam bio s tim timom i ne mogu točno reći kada je nađena.

65. U transkriptu na engleskom na petoj strani, red 15, govorim o jednom dokumentu označenom kao PM 2a i PM 2b. Danas mi je predodčena kopija dokumenta PM 2a koji sada nosi broj 0036-2114-0036-2131. Dokument PM 2b sada nosi broj 0036-2132-0036-2148.

66. Na dokumentima PM2a i PM2b obilježio sam one događaje kojima sam ili osobno prisustvovao, ili sam bio vođa tima pa mi je podnesen izvještaj o njima. To su sljedeći:
67. "7. KOLOVOZA U 13:45, U KNINU, PATROLA VOJNIH PROMATRAČA STOŽERA UN-A USPJELA JE POSJETITI CENTAR GRADA KNINA DA BI PROVJERILA U KAKVOM JE STANJU BIVŠE PREBIVALIŠTE VOJNIH PROMATRAČA UN-A. POSJEĆENE SU DVIJE KUĆE I OTKRIVENO JE DA NEDOSTAJE SVA VRIJEDNA IMOVINA I VOJNI PREDMETI. NASTAMBE SU BILE POTPUNO OPLJAČKANE, A VOJNICI HRVATSKE VOJSKE VIĐENI SU KAKO PLJAČKAJU I ODOSE VRIJEDNE PREDMETE IZ KUĆA." (0036-2114)
68. Moj dnevnik pokazuje da se to desilo 8. kolovoza, a ne 7. kao što je gore navedeno. Sljedeća je bilješka točna. Osobno sam bio u toj patroli.
69. "8. KOLOVOZA U 9:30 B TIM VOJNIH PROMATRAČA UN-A OTIŠAO JE U SVOJ URED U PODKONJU, WJ 974748 I OTKRIO DA JE PROVALJENO U KUĆU, ALI DA NEMA VELIKE ŠTETE. NEDOSTAJALA JE SVA OSOBNA I ZAJEDNIČKA IMOVINA TIMA. NEMA CIVILNOG STANOVNIŠTVA U SELU ALI JE U KUĆI TIMA NAĐEN JEDAN NAORUŽANI VOJNIK KOJI SE TU SMJESTIO, DOK SU SE OSTALI POVLAČILI PO SELU." (0036-2115)
70. TIM VOJNIH PROMATRAČA UN-a U KNINU POSJETIO JE KUĆU JEDNOG PREVODIOCA I PREBIVALIŠTE VOJNIH PROMATRAČA. VOJNI PROMATRAČI UN-a NISU MOGLI NAĆI PREVODIOCE I VOJNICI HV SU IH OBAVIJESTILI DA NEMA NI JEDNOG CIVILA U TIM DIJELOVIMA GRADA. NEKE SU KUĆE BILE POTPUNO UNIŠTENE, A NA JEDNOJ KUĆI VISILA JE ZAVJESA PUNA KRVAVIH MRLJA. SVINJE KOKOŠI I PSI LUTALI SU UOKOLO BEZ VLASNIKA. NA AUTOMOBILIMA PARKIRANIM PO MALIM ULICAMA PORED KUĆA NEDOSTAJALI SU PONEGDJE MOTORI, A NEKE JE PREGAZILA NAIZGLED TEŠKA MAŠINERIJA." (0036-2115) Nisam siguran jesam li bio u toj patroli.
71. VOJNI PROMATRAČI UN-a TAKOĐER SU PRIMIJETILI TRI KUĆE PRIPREMLJENE ZA RUŠENJE SA PLINSKIM BOCAMA ISPRED VRATA. PREBIVALIŠTE VOJNIH PROMATRAČA UN-a BILO JE POTPUNO OPLJAČKANO. SVI VRIJEDNI PREDMETI KAO TELEVIZORI, VIDEO UREĐAJI, RADIO PRIJEMNICI I MAGNETOFONI SU ODNEŠENI. NEDOSTAJALI SU I VOJNE UNIFORME, DALEKOZORI, VOJNE VREĆE ZA SPAVANJE I BATERIJSKE LAMPE. POKRADEN JE SAV NOVAC KOJI SU VOJNI PROMATRAČI UN-a IMALI U SVOJIM STANOVIMA. BILO JE ZNAKOVA VANDALIZMA UNUTAR KUĆA SA TRAGOVIMA METAKA NA ZIDOVIMA I STROPU, UNIŠTEN NAMJEŠTAJ, SUĐE I LAMPE." (0036-2115). Nisam siguran jesam li bio u toj patroli.

72. U KISTANJU JE PRIMJEĆENO PLJAČKANJE I PALJENJE KUĆA, ALI SE ČINILO DA TRUPAMA HRVATSKE VOJSKE NE SMETA ŠTO IH JE U NJIHOVOM POSLU ZATEKLA PATROLA VOJNIH PROMATRAČA UN-a." (0036-2116) Nisam bio u toj patroli.
73. "12. KOLOVOZA U 12:55 PATROLA VOJNIH PROMATRAČA UN-a IZ PODKONJA NAŠLA JE TIJELA DVOJICE MRTVIH CIVILA, STAROST 90 ODNOSNO 62 GODINE, U KUĆI U CENTRU KNINA. VJEROJATNO SU BILI MRTVI JOŠ OD 6. KOLOVOZA, I TAJ JE SLUČAJ PRIJAVLJEN CIVILNOJ POLICIJI I AKCIONOM TIMU ZA LJUDSKA PRAVA. KOMENTAR: ŽRTVE VJEROJATNO UBIJENE METKOM." (0036-2118). Nisam bio tog dana u patroli ali sam, prema mom dnevniku, toga dana bio dežurni časnik.
74. TIM VOJNIH PROMATRAČA UN-a IZ PODKONJA IZVJESTIO JE DA JEDNA KUĆA GORI 200 M JUŽNO OD PREBIVALIŠTA TIMA U KNINU. JOŠ JEDNA KUĆA U BLIZINI STOŽERA VOJNIH PROMATRAČA UN-a SE ZAPALILA NAKON DETONACIJE OKO OTPRILIKE 23:00 SATA 23. /KOLOVOZA/ (0036-2129) Bio sam u patroli i sjećam se tog događaja.
75. TIM JE POSJETIO SELA BISKUPIJA WJ9871, POPOVIĆI WJ9872, GOLUBIĆ WJ9884, OČESTOVO WJ9078, MARJANOVIĆI WJ9476, VRBNIK WJ9474 I USTANOVIO DA JE VEĆINA KUĆA OPLJAČKANA, A MNOGE SPALJENE. MALOBROJNI STANOVNICI SE BOJE PRISUSTVA VOJNIKA HV, A NEKIMA JE POTREBNA HITNA MEDICINSKA POMOĆ. (ODVOJENI IZVJEŠTAJ ZA HRAT)" (0036-2131) Bio sam u ovoj patroli i zapisao to u svom dnevniku.
76. "TIM VOJNIH PROMATRAČA UN-a PODKONJE NAŠAO JE 28. KOLOVOZA 1995. U 10:00 SATI ČETVORO SRBA (DVA STARIJA BRAČNA PARA) U SELU MILIVOJEVIĆI (XJ 0577) I ŠESTERO SRBA (TRI MUŠKARCA I TRI ŽENE) U SELU MUŠIĆA STANOVI (XJ 0778). SRBI SU TRAŽILI OD VOJNIH PROMATRAČA UN-a DA IM POMOGNU DA DOĐU DO HRANE I DA IM NABAVE PRIJEVOZ DO IZBJEGLIČKOG LOGORA U STOŽERU SEKTORA JUG. ŽELE OTIĆI U SRBIJU. (0036-2134)
77. UZ TO, VOJNI PROMATRAČI UN-a BILI SU OBAVIJEŠTENI DA SE VELIKI BROJ CIVILA IZ ČITAVOG PODRUČJA PODINARJA KRIJE U OBLIŽNJIM PLANINSKIM ŠUMAMA, I KOJI BI TAKOĐER HTJELI BEZBJEDNO OTIĆI U SRBIJU POD ZAŠTITOM UN-a. OSIM TOGA, VOJNI PROMATRAČI UN-a BILI SU OBAVIJEŠTENI DA POSTOJI GRUPA BIVŠIH VOJNIKA ARSK-a KOJI SE KRIJU U BLIZINI I KOJI BI HTJELI PREDATI ORUŽJE I OTPOČETI ŽIVOT U CIVILU." (0036-2134)

78. "U 15:00 SATI, VOJNI PROMATRAČI UN-a SA TIMOM HRAT-a U TRI VOZILA STIGLI SU U SELO MUŠIĆA STANOVI. VOJNI PROMATRAČI UN-a SASTALI SU SE SA OSAM CIVILA SRPSKE NARODNOSTI (ČETRI MUŠKARCA I ČETRI ŽENE). TIMU HRAT-a JE DANA LISTA OD 50 CIVILA I DESET BIVŠIH VOJNIKA ARSK-a KOJI SU SE SKRIVALI U BLIZINI TOG SELA. VOJNI PROMATRAČI UN-a SU TADA TRAŽILI OD CIVILA DA STUPE U KONTAKT S VOJNICIMA, RAZGOVARAJU S NJIMA, PITAJU IH ŠTO ŽELE I OBJASNE IM SLUŽBENE PROCEDURE I ULOGU UN-a U TAKVIM SLUČAJEVIMA." (0036-2134) O gornja tri događaja bio sam obaviješten, ali nisam bio osobno u patroli."
79. **KOMENTAR:** PO PRVI PUT SU VOJNI PROMATRAČI UN-a NAŠLI VELIKI BROJ CIVILA I VIŠE PRIPADNIKA BIVŠEG ARSK-a (OKO 60) KOJI SU OSTALI NA PODRUČJU PODINARJA NAKON OPERACIJE "OLUJA", TE PREGOVARALI U NJIHOVO IME. KRAJ." (0036-2135) Ovo je vezano uz gornja tri stavka na koja je tim imao komentar.
80. PATROLA JE POSJETILA PODRUČJE VRBNIKA JUŽNO OD KNINA. POSJEĆENA SELA, SA SREDIŠTEM U WJ 95674, BILA SU AMANOVIĆI POLJE, KLANAC I VUKADINI. O NJIMA JE NAPRAVLJEN ZAJEDNIČKI IZVJEŠTAJ JER SE STAPAJU JEDNO U DRUGO. OTPRILIKE 20 SRBA ŽIVJELO JE U TOM PODRUČJU U JEDINIM PREOSTALIM KUĆAMA NAKON PALJENJA KOJE JE USLIJEDILO PO OPERACIJI OLUJA. SVI SU ONI BILI FOTOGRAFIRANI ZA HRVATSKE OSOBNE ISKAZNICE. IZJAVILI SU DA SU SVI BILI PRITVORENI OD STRANE HV U KNINU NAVEČER, 5. KOLOVOZA 1995. ZATIM SU SE PRESELILI U LOGOR UN-a NA SLJEDEĆIH PET DANA, A POTOM SU SE VRATILI U SVOJE SELO. HV JE ZATIM ZAPALIO SRPSKE KUĆE U SELU ČIJI SU VLASNICI ODLUČILI DA ODU U SRBIJU. PATROLA JE VIDJELA KAKO CIVILI UKRCAVAJU STOKU NA KAMIONE. SELA SU IMALA VODE ALI NISU IMALI DOVOLJNO HRANE, IAKO IM JE HV NABAVIO ODREĐENU KOLIČINU. PREMA VEĆINI SRBA JE HV DOBRO POSTUPAO, ALI SU ONI I DALJE BILI ZABRINUTI ZBOG POSTUPAKA NEKIH MLAĐIH VOJNIKA KOJI SU IM NAREĐIVALI SVE I SVAŠTA. JEDNOG SRBINA, VUKADINA STEVU, STAROG 68 GODINA, NAPAO JE MLADI VOJNIK HV U POPODNEVU 27. KOLOVOZA 1995. NALAZIO SE KOD KUĆE VUKADIN MARE, STARE 72 GODINE, KADA IM JE MLADI VOJNIK HV REKAO DA SE VRATE U SVOJU KUĆU. KAKO TO NIJE BILA NJEGOVA KUĆA, STEVO JE USTAO DA SE VRATI U SVOJU KUĆU. VOJNIK GA JE UDARIO U STOMAK I PONOVIIO DA IDE KUĆI, SVOJOJ KUĆI, POKAZUJUĆI NA KUĆU VUKADIN MARE. (NIJE POTVRĐENO OD VOJNIH PROMATRAČA UN-a). DVOJE SRBA IZRAZIO JE ŽELJU DA SE VRATE U SRBIJU U BLISKOJ BUDUĆNOSTI. NEKI HRVATI SA OBALE POČELI SU SE VRAĆATI DA OČISTE SVOJE KUĆE." (0036-2136-0036-2137) Nisam bio u toj patroli.

81. IZMEĐU 14:00 SATI I 15:10, PATROLA TIMA VOJNIH PROMATRAČA UN-a PODIJELILA JE PORCIJE HUMANITARNE POMOĆI UNHCR-a OTPRILIKE ZA 15 LJUDI U NEVOLJI U SELU MOKRO POLJE. STARI LJUDI SU IZRAZILI ŽELJU DA IH SE EVAKUIRA RADI NEPREKIDNOG ZLOSTAVLJANJA OD STRANE VOJNIKA HV (TOKOM PLJAČKE)." (0036-2140) Nisam bio u toj patroli.
82. PATROLA VOJNIH PROMATRAČA UN-a VIDJELA JE 8 SRBA U MALOJ POPINI; SVI SU DOBROG ZDRAVSTVENOG STANJA I DOBILI SU POMOĆ U HRANI OD DVA ČASNIKA SPECIJALNIH JEDINICA POLICIJE." (0036-2141) Prema mom dnevniku tog dana sam bio dežurni časnik.
83. "DANA 2. RUJNA 1995. U 13:00 SATI, VOJNI PROMATRAČI UN-a VIDJELI SU DA JE UNUTRAŠNJOST PRAVOSLAVNE CRKVE U SELU CETINA (WJ 1569) POTPUNO SPALJENA, BIBLIJE I IKONE, KRIŽEVI I CRKVENI INVENTAR SU RAZBIJENI I SPALJENI. NA ČITAVOM PODRUČJU CETINE 95% KUĆA JE SPALJENO." (0036-2144) Bio sam u ovoj patroli i to je zabilježeno u mom dnevniku.
84. U 13:30 SATI PATROLA VOJNIH PROMATRAČA UN-a POSJETILA JE OSAM SRPSKIH CIVILA U MALOJ POPINI WJ843982. KOMENTAR: DOBRO SU, ALI SU IM POTREBNI HRVATSKI DOKUMENTI (OSOBNE ISKAZNICE). (0036-2145) Bio sam prisutan u toj patroli i to se nalazi u mom dnevniku.
85. "DANA 3. RUJNA U 15:30 SATI, PATROLA VOJNIH PROMATRAČA UN-a POSJETILA JE IZBJEGLIČKI LOGOR U ŠKOLI U KNINU. TU SE NALAZI 103 SRPSKA CIVILA. DOBRO SU. PATROLA VOJNIH PROMATRAČA UN-a OBAVIJEŠTENA JE DA SE I DESET BIVŠIH VOJNIKA ARSK-a TAKOĐER NALAZI U LOGORU. (NIJE POTVRĐENO OD STRANE VOJNIH PROMATRAČA UN-a)." (0036-2145) Bio sam prisutan u toj patroli i to se nalazi u mom dnevniku.
86. "DANA 7. RUJNA IZMEĐU 11:00 i 13:30 SATI, PATROLA VOJNIH PROMATRAČA UN-a SA TIMOM UREDA ZA VEZU HRVATSKE VOJSKE IZ KNINA (BRIGADIR KREŠIMIR DRAGIĆ) POSJETILA JE U MUŠIĆA STANOVIMA PREOSTALE SRPSKE STANOVNIKE DA BI POTVRDILI PRISUSTVO BIVŠIH VOJNIKA ARSK-a, NO NITKO OD NJIH NIJE BIO PRISUTAN." (0036-2147) Bio sam prisutan u toj patroli i to je zabilježeno u mom dnevniku.
87. Danas mi je predočen dokument označen brojevima 0038-7827-0038-7898, na kojem svaka strana nosi potpis Karija ANTTILE. Taj dokument predstavlja sažetak svih izvještaja o situaciji u periodu od 7. kolovoza do 22. studenog 1995.

Već sam ranije obilježio jednu kopiju isječaka iz tih izvještaja o situaciji koji se odnose na period od 7. kolovoza do 8. rujna, a koja je označena brojevima (0036-2114-0036-2148). Obje kopije koje pokrivaju te datume su identične, ali nemaju isti broj, kao što je gore navedeno. Sada ću govoriti o zapisima koji se odnose na patrole u kojima sam učestvovao i koje su također navedene u mom dnevniku. Zabilježio sam stranice za svaki doljenavedeni zapis.

0038-7858

88. DANA 7. RUJNA IZMEĐU 11:00 i 13:30 SATI, PATROLA VOJNIH PROMATRAČA UN-a SA TIMOM UREDA ZA VEZU HRVATSKE VOJSKE IZ KNINA (BRIGADIR KREŠIMIR DRAGIĆ) POSJETILA JE U MUŠIĆA STANOVIMA

0038-7859

89. XJ078788 PREOSTALE SRPSKE STANOVNIKE DA BI POTVRDILI PRISUSTVO BIVŠIH VOJNIKA ARSK-a, NO NITKO OD NJIH NIJE BIO PRISUTAN.

90. DANA 7. RUJNA OD 14:30 SATI DO 16:30 SATI, PATROLA VOJNIH PROMATRAČA UN-a REGISTRIRALA JE U GRMUŠAMA WJ9388

0038-7860

91. DANA 9. RUJNA IZMEĐU 14:00 SATI I 16:00 SATI PATROLA JE REGISTRIRALA ŠEST SRBA U KANAZIRIMA WJ7979 I ORGANIZIRALA EVAKUACIJU JEDNE SRPSKE STARICE OD 82 GODINE U KNINSKU BOLNICU.

92. DANA 10. RUJNA U 10:00 SATI POSJETILI PODINARJE XJ0778, PLAVNO WJ9288, MOKRO POLJE WJ8179. LJUDI U TIM SELIMA JOŠ IZRAŽAVAJU STRAH OD PRISUSTVA VOJNIKA HV U TOM PODRUČJU.

0038-7861

93. DANA 11. /RUJNA/ U 15:10 SATI PATROLA VOJNIH PROMATRAČA UN-a POMOGLA JE (TIMU?) CIVILNIH POSLOVA DA EVAKUIRA TRI STARE OSOBE IZ KANAZIRA (WJ795800) U KNINSKU ŠKOLU. EVAKUIRANE OSOBE UKLJUČUJU KANAZIR SOKU (85 GODINA), KANAZIR MARTU (82 GODINE) I TRIVIĆ MARU (85 GODINA).

0038-7862

94. DANA 13. /RUJNA/ U 14:30 SATI PATROLA VOJNIH PROMATRAČA UN-a PRONAŠLA JE TROJE DJECE I ČETVERO STARIH LJUDI. TI LJUDI NISU

BILI NI S KIM U KONTAKTU OD OPERACIJE OLUJA. PATROLA VOJNIH PROMATRAČA UN-a ĆE SUTRA POTRAŽITI JOŠ LJUDI U ĆITAVOM TOM PODRUĀJU. – to se desilo u podruĀju Zrmanjinog Vrela, prema mom dnevniku.

0038-7863

95. DANA 15. /RUJNA/ IZMEĀU 9:00 SATI I 16:00 SATI PATROLA VOJNIH PROMATRAĀ UN-a POMOGLA JE TIMU CIVILNIH POSLOVA DA EVAKUIRA 11 LJUDI IZ PODRUĀJA PLAVNOG I 26 LJUDI IZ PODINARJA U ŠKOLU U KNINU.

0038-7865 DO 0038-7866

96. IZMEĀU 14:00 I 17:00 SATI PATROLA VOJNIH PROMATRAĀ UN-a EVAKUIRALA JE STANU POPOVIĆ (ROĀENU 1934), IZ SELA POPOVIĆI (WJ 8282) U KNINSKU BOLNICU I NAKON LIJEĀENJA VRATILA U NJENU KUĆU. STANA POPOVIĆ IMALA JE TEŠKE POVREDE NA GLAVI I LEĀIMA JER JU JE PRETUKAO NJEN SUSJED.

97. KOMENTAR: SIGURNOST SRPSKOG STANOVNIŠTVA KOJE JE OSTALO U SEKTORU, POGOTOVO NA PODRUĀJU MOKROG POLJA WJ8383, MORA SE OSIGURATI. HRVATSKE VLASTI TREBA PRISILITI DA POPRAVE TU SITUACIJU JER LJUDE U OVOM PODRUĀJU DNEVNO MALTRETIRAJU NAORUŽANI PLJAĀKAŠI CIVILI. KRAJ KOMENTARA.

0038-7872

98. DANA 1. LISTOPADA U 11:15 SATI U MALOJ POPINI WJ8498 STANOVNICI PRONAĀENI 27. RUJNA 95. OBAVIJESTILI SU PATROLU DA SU IM PRIJETILI LJUDI U UNIFORMAMA VOJNE POLICIJE HV. TAJ SLUĀAJ JE PRIJAVLJEN CIVILNOJ POLICIJI UN-a.

0038-7873

99. TIM JE PO PRVI PUT RADIO ZAJEDNO S LIJEĀNIĀKIM TIMOM IZ ĀEŠKOG BATALJONA I PRUŽIO MEDICINSKU NJEGU 85 LJUDI IZ PODRUĀJA PLAVNOG. (PATROLA VOJNIH PROMATRAĀ UN-a NADA SE DA ĀE SE TA SURADNJA NASTAVITI). TAKOĀER JE PODIJELJENA POMOĆ U HRANI. 36 OSOBA JE PRONAĀENO I PO PRVI PUT REGISTRIRANO.

0038-7885

100. DANA 17. /LISTOPADA/ U 14:45 SATI PATROLA HRAT-a POSJETILA JE SAMOSTAN NA KRKI WJ793682. HRVATSKA CIVILNA POLICIJA ZABRANILA IM JE PRISTUP OBJEKTU, IAKO NIJE BIO OŠTEĀEN.

0038-7887

101. DANA 24. /LISTOPADA/ IZMEĐU 11:00 SATI I 15:30 SATI, HRAT JE ISTRAŽIVAO UBOJSTVO U GOŠIĆU, U KOJEM JE SEDAM OSOBA UBIJENO U POPODNEVU 27. KOLOVOZA 1995. HRAT JE BIO OBAVIJEŠTEN O TOME SLUČAJNO, KADA MU JE HRVATSKA POLICIJA SPOMENULA DA SU ISTRAGE O SLUČAJEVIMA UBOJSTAVA U VARIVODAMA I GOŠIĆU ZAVRŠENE. HRAT JE ZNAO SAMO ZA SLUČAJ U VARIVODAMA, KAO ŠTO JE RANIJE NAVEDENO. HRAT JE NAŠAO DOKAZE U GOŠIĆU DA JE POČINJEN ZLOČIN, TAKOĐER SE OCJENJUJE DA JE PROVEDENA ISTRAGA. LJUDI IZ SUSJEDNOG SELA OBAVIJESTILI SU HRAT O IMENIMA UBIJENIH LJUDI. NAČELNIK POLICIJSKE POSTAJE U KISTANJU OBAVIJESTIO JE HRAT DA JE POLICIJSKA POSTAJA BENKOVAC ODGOVORNA ZA PODRUČJE GOŠIĆA.

0038-7890

102. DANA 6. /STUDENOG/ IZMEĐU 10:00 SATI I 17:00 SATI POSJETILI I PODIJELILI HRANU UNHCR-a PREOSTALIM SRBIMA U PODRUČJU MOKROG POLJA WJ8283. LOŠI VREMENSKI UVIJETI SPRIJEČILI SU PATROLU DA PRIĐE DRUGIM PODRUČJIMA.

0038-7891

103. DANA 7. /STUDENOG/ IZMEĐU 10:00 SATI I 12:00 SATI PATROLA JE IZ ZDRAVSTVENIH RAZLOGA EVAKUIRALA DVIJE SRPKINJE U KNINSKU BOLNICU.

104. DANA 7. /STUDENOG/ IZMEĐU 13:00 SATI I 14:30 SATI POSJETILI I PODIJELILI HRANU UNHCR-a CIVILNOM SRPSKOM STANOVNIŠTVU U MALOJ POPINI WJ8498. OVAJ ZASELAK U KOJEM JE PETERO LJUDI, BLIZU GLAVNE CESTE, NIJE POSJEĆENO I OVDJE NIJE DIJELJENA HRANA NITI OD STRANE UN-a NITI OD DRUGIH ORGANIZACIJA U POSLJEDNJIH 14 DANA.

0038-7894

105. DANA 13. /STUDENOG/ IZMEĐU 11:45 SATI I 13:20 SATI POSJETILI PODRUČJE KISTANJA WJ7670 I MOKROG POLJA WJ8281. PATROLA JE UREDILA EVAKUACIJU U KNINSKU BOLNICU ZA DVIJE STARE ŽENE ZA 14. STUDENI 1995.

0038-7894

106. DANA 16. /STUDENOG/ U 17:35 SATI U OČESTOVU WJ9177 PRIMJEČENA JEDNA KUĆA U PLAMENU. O SLUČAJU JE OBAVIJEŠTENA STANICA HRVATSKE POLICIJE U KNINU.

107. Dokument koji sam označio kao PM1 predstavlja jedan od ranih zapisa o broju stanovnika i oštećenih kuća, koji je priredio stožer sektora i koji je tokom vremena dopunjavan. Nosi broj 0035-4256-0035-4263.

108. Dokument o kome se govori kao PM3 zapravo nije označen kao PM3, nego je skraćena verzija liste oštećenih kuća s datumom 27. kolovoz 1995. Sada nosi broj 0035-2439-0035-2444. Potpunije bilješke nalazile su se u stožeru sektora.

109. U transkriptu snimke komentirao sam granatiranje Knina i okolnog područja kao što slijedi:

110. *Što se tiče vojnih operacija, vojne strane, treba reći da se sporadično granatiranje u području oko Cetine prije operacije Oluja radilo da bi se poljoprivrednike spriječilo da obave žetvu, i da to nije imalo nikakve veze sa vojnom aktivnošću, nije bilo vojnih meta, jedina svrha granatiranja bilo je ometanje stanovništva i prisiljavanje da se isele s tog područja, što su oni i učinili. Bilo je to, takorečeno, priprema za operaciju Oluja. Isto se može reći i o granatiranju Knina, koje je očigledno povreda zakona i običaja ratovanja. Zabranjeno je granatirati civilno stanovništvo grada, moguće je, naravno, pretpostaviti da je u gradu moglo biti vojnog osoblja, ali nije bilo prave vojne mete, jedino što se tamo moglo nalaziti bio je logor blizu logora UN-a, mjesto gdje se nalazilo nekoliko tenkova i vojno skladište za popravku, ali to se nalazilo toliko blizu logora UN-a, da bi bilo beskorisno ciljati u to. Granatiranje se zapravo odvijalo bez cilja, i obavljalo uglavnom nasumce, da bi se ometalo stanovništvo i da bi ga se prisililo da napusti grad, što se na kraju i desilo. A pucalo se također i na izbjeglice, to se vidjelo kasnije na cesti, vidjeli su se krateri, artiljerijski krateri na cesti, a na cesti nema vojnih meta osim ako ima tenkova, no tenkova, uništenih tenkova jedva da je bilo, vidjela su se mnoga civilna vozila.*

111. *U samom Kninu vidio sam otprilike 40 do 50 udara granata, sporadično raštrkanih po gradu. Nije se moglo reći da je vatra bila usredotočena na bivši stožer, umjesto toga rekao bih da se granatiralo nasumce, što se moglo, između ostalog vidjeti po činjenici da su dvije-tri granate pale vrlo blizu logora UN-a. Stoga, po meni cijela ta stvar nije bila ciljano pucanje u okviru vojne akcije, nego je služila svrsi izbacivanja ljudi iz Knina, srpskog stanovništva iz Knina. Bio je to napad na civile, jer tokom operacije Oluja nije bilo značajne obrane, to jest, od Drniša do Knina, nije bilo nikakve obrane. Naravno, nismo brojali ili ispitali svaku pojedinu kuću u Kninu, napokon, bio je to grad od oko 40. 000 stanovnika prije rata, no mogle su se tu i tamo vidjeti razorene kuće, i moglo se djelomično ustvrditi da li je bilo tragova granata, da li je na primjer, krov bio uništen. (vidi stranu 14-15 u engleskoj verziji transkripta).*

112. Potvrđujem ovaj komentar, i želio bih dodati da je moja ocjena bila osnovana na činjenici da je granatiranje bilo tako sporadično prije operacije i čak za vrijeme operacije, da je po cijelom gradu bilo udara granata.

113. Sjećam se da je bilo kontrolnih točaka na ulazu u dolinu Plavnog i još jedna u Drnišu i jedna u Kistanju. Na kontrolnim mjestima nalazili su se ljudi u uniformama, ali sad više ne bih znao reći jesu li pripadali vojsci ili policiji. Ne znam koliko dugo su održane te kontrolne točke. Čini mi se da je područje kontrolirano od strane vojske sve do kraja listopada, mada je moglo biti više policije, no na našem nivou činilo se da vojska sve drži pod kontrolom.

Akcionni tim za ljudska prava (HRAT) od 15. rujna 1995.

114. Predočen mi je izvještaj akcionog tima za ljudska prava od 15. rujna, čiji sam bio član. Izvještaj govori o uništenoj kući i neprekidnom pljačkanju u području Plavnog, a označen je brojem R090-6490-R090-6491. Mogu potvrditi autentičnost ovog izvještaja i on je spomenut u mom dnevniku.

Akcionni tim za ljudska prava (HRAT) od 13. listopada 1995.

115. Također mi je predodčen izvještaj akcionog tima za ljudska prava (HRAT) od 13. listopada 1995. čiji sam također bio član. Izvještaj govori o kršenju ljudskih prava u Sektoru jug, posebno o ubistvu Vojina SARIĆA, čije je tijelo pronađeno u bunaru. Taj je izvještaj sad označen brojem R090-6351-R090-6353. To sam spomenuo i u svom dnevniku. Imam i fotografiju na kojoj ja gledam na tijelo u bunaru, koju prilažem pod brojem PM/5.

116. Također prilažem i primjerak novinarskog članka iz *Panorame* od 9. kolovoza 1995. koji opisuje operaciju Oluja. Označio sam ove novine brojem PM/6.

117. Također prilažem primjerak novinarskog članka iz *Globusa* u kojem je operaciju opisao dr Miomir ŽUŽUL. Označio sam taj članak brojem PM/7. Prikupio sam te novinarske članke kad sam imao svoj prvi slobodni dan u Šibeniku, 10. kolovoza 1995.

118. Također prilažem kartu nacrtanu na prozirnoj foliji koju sam napravio da bih označio mjesta gdje su se nalazili leševi na koje je upozoreno osoblje UN-a u bivšem Sektoru jug, nakon operacije Oluja, 4. kolovoza 1995. Ti brojevi i mjesta prikupljeni su od strane svih organizacija tada aktivnih na tom području, uključujući UNMO (vojne promatrače UN-a), CIVPOL (civilna policija UN-a) i HRAT (akcionog tima za ljudska prava). Napravio sam ovu kartu 26. listopada 1995. i spomenuo sam to u svom dnevniku na taj dan. Označio sam kartu s PM/8.

119. Predočena mi je karta pod brojem 0614-9351 koja prikazuje glavni dio područja naše zone odgovornosti. To je karta koju je napravio Aleks Černecki, naš vođa tima u

listopadu 1995. i mogu potvrditi da su rute koje su na njoj označene, bile rute koje smo obično koristili. Ona odgovara skici koju sam napravio u svom dnevniku.

120. Obaviješten sam da moja izjava može biti dana na korištenje drugim organizacijama za provođenje reda i zakona i/ili drugim pravnim vlastima. Pristajem da moja izjava bude stavljena na raspolaganje tim vlastima prema slobodnoj procjeni Tužiteljstva Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju.

<

POTVRDA SVJEDOKA

Izjava mi je glasno pročitana na jeziku i sadrži sve što sam rekao po svojem znanju i sjećanju. Izjavu sam dao dobrovoljno i svjestan sam da se ona može upotrijebiti u sudskom postupku pred Međunarodnim sudom za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriju bivše Jugoslavije od 1991., kao i da mogu biti pozvan da javno svjedočim pred Sudom.

Potpis: Petar Marti

Datum: 14. prosinac 2007.